

Sotsiaalministri määruse „Nõuded müra, sealhulgas ultra- ja infraheli ohutusele elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning mürataseme mõõtmise meetodid“ seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrusega kaasajastatakse müra normtasemeid elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning mürataseme mõõtmise meetodeid eesmärgiga vähendada ülemäärasest mürast, sealhulgas ultra- ja infrahelist, tingitud terviseriske. Määrus on järgimiseks kõikidele, kes oma tegevuses müra olukorda otseselt või kaudselt mõjutavad, näiteks müraallika paigaldamise ja käitamise või ehitamisega seotud tegevused.

Olulised muudatused võrreldes seni kehtinud määrusega:

- kaotatakse vananenud ja ebavajalikud nõuded - enam ei sätestata täpseid tehnilisi nõudeid müra mõõtmis- ja arvutusmeetoditele, kuna need on valdkonna standardites olemas;
- määrus ei reguleeri enam majutusasutuste, tervishoiuasutuste, büroo- ja haldushoonete, spordirajatiste, kaubandus- ja teenindustevõtete müranorme, sest need on kaetud vastavate standardiga, mida hea ehitustava raames arvestatakse;
- müra normtasemed kehtestatakse üksnes sellistele hoonetele (elamud, lasteaiad, õppe- ja hoolekandetasutused), kus inimesed pidevalt viibivad ning on seetõttu müra lühi- ja pikaajalistele mõjudele haavatavamad;
- uutele hoonetele kehtestatakse rangemad, tänapäevast ehitus-tehnilist olukorda arvestavad normtasemed, mis aitab müra paremini ohjata ja elanikkonna haigusrisi vähendada;
- müra ohjamiseks siseruumides eeldatakse akustika standardi (EVS 842) heliisolatsiooni nõuete järgimist uute hoonete projekteerimisel ja ehitamisel ning olemasolevate ühiskondlike hoonete piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmisel. Seetõttu on oodata olmemüra jt müra liikide kaebuste vähenemist tulevikus ning vaiksemat elukeskkonda.

Alates 1. jaanuarist 2027 rakenduvate piirnormidega tagatakse uute hoonete kooskõla standardis EVS 842¹ lubatud minimaalsete müratasemetega ja tänapäevaste lahendustega. Uued müra piirtasemed kehtestatakse hoonetele, mille ehitusloa taotlus või ehitusteatris on esitatud alates 1. jaanuarist 2027. Määruse jõustumisest kuni 31. detsembrini 2026. a rakenduvad sisuliselt senised normid. Enne määruse jõustumist püstitatud hoonete nõuetele vastavust hinnatakse hoone projekteerimise või ehitamise hetkel kehtinud nõuete ehk eelmise määruse nõuete kohaselt.

Terviseameti töökorraldus ja järelevalve maht mõnevõrra vähenevad, kuna enam ei pea menetlema teatud liiki hoonete mürakaebusi ega tegema nendega seotud toiminguid.

1.2. Määruse ettevalmistaja

Määruse ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervishoiu osakonna nõunik Ramon Nahkur (ramon.nahkur@sm.ee). Määruse juriidilise analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (piret.eelmets@sm.ee). Määruse mõjuhindangu on koostanud Sotsiaalministeeriumi analüüsi ja statistika osakonna analüütik Gerli Põdra (gerli.podra@sm.ee). Määruse on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeletoimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

Määruse eelnõu on tehtud koostöös Terviseametiga (Leena Albreht, Natalja Šubina, Raul Sarri, Kersti Raenok, Liis Kukk, Margus Korsjukov ning endised töötajad Rasmus Pruus ja Liis Korp). Määruse eelnõu koostamisel konsulteeriti ka EVS 842 uustöötamise töögrupiga (Linda Madalik, Kaupo Kõrven, Dmitri Tishko jt) ja akustikabüroodega (nt Akukon Oy, Kajaja Acoustics OÜ, Akustikainsener OÜ).

¹ EVS 842 „Ehitise heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest“.

1.3. Märkused

Määrus on seotud rahvatervishoiu seaduse (RT I, 02.01.2025, 3) jõustumisega 2025. aasta 1. septembril.

Määrusega asendatakse seni kehtinud sotsiaalministri 4. märtsi 2002. a määrus nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ (edaspidi *määrus nr 42*). Määrus kehtestatakse rahvatervishoiu seaduse § 16 lõike 5 ja ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel.

Määruse koostamisel on lähtutud rahvastiku tervise arengukavast 2020–2030.²

Määruse ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb kuuest paragrahvist ja kolmest lisast.

Paragrahvis 1 sätestatakse määruse reguleerimis- ja kohaldamisala. Määrus laieneb elamutele ja ühiskasutusega hoonetele (täpsustatud § 1 lõikes 2 ja lisa 1). Kohaldamisala hooned on kooskõlas majandus- ja taristuministri 2. juuni 2015. a määruse nr 51 „[Ehitise kasutamise otstarvete loetelu](#)“ (edaspidi *määrus nr 51*) lisa nimetatud ehitise kasutamise otstarvete loeteluga. Määruse nr 51 lisa kohaselt on elamute all ka hoolekandeesutuse hooned, aga käesoleva määruse § 1 lõikes 2 ja mujal on need välja toodud elamutest eraldi, kuna neile kehtestatakse lisa 1 kohaselt erinevad normid võrreldes muude elamutega.

Määrus reguleerib edaspidi ka ultra- ja infraheli piirväärtusi, sest seni kehtinud sotsiaalministri 6. mai 2002. a määrus nr 75 „Ultra- ja infraheli helirõhutasemete piirväärtused ning ultra- ja infraheli helirõhutasemete mõõtmine“ muutub kehtetuks ning selles sätestatud nõuded tõstetakse bürokraatia vähendamise ja optimeerimise eesmärgil käesolevasse määrusesse ümber. Sellega seoses tehakse vaid tehnilised ajakohastused ning sisulisi muudatusi ultra- ja infraheli nõuetes ei tehta, sest viimase rahvusvahelise teadmise^{3, 4, 5} kohaselt on need piirväärtused aja- ja asjakohased.

Lõikes 3 on esitatud loetelu selle kohta millistes olukordades määruse nõuetega arvestada tuleb. Määruse nõudeid tuleb arvestada uue hoone ehitusprojekti koostamisel (nii elamud kui ühiskasutusega hooned). Olemasolevate elamute (enne määruse jõustumist projekteeritud ja ehitatud) piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmise ehitusprojekti määruse nõuete järgimist ei nõuta, kuid see on tugevalt soovituslik. Olemasolevas korterelamus ei tohiks eraisik näiteks põrandakatte vahetusel heliisolatsiooni halvendada. Kui aga muudetakse ühiskasutusega hoone piirde- ja tarindkonstruktsioone (seinad, vahelaed, põrandad), siis määruse nõuded rakenduvad.

Lõike 3 punkti 3 kohaselt tuleb hoones ja hoone seinaga piirnevates hoonetes meelelahutusürituste korraldamisel määruse nõudeid arvestada. See tähendab, et kui näiteks samas hoones on koos elamu ja alumisel korrusel meelelahutusasutus, siis seal meelelahutusürituse korraldamise peab vastutav isik või omanik tagama müra nõuetele vastavuse elamus. Seinaga piirnev hoone tähendab seda, et hoonetel on ühine sein või nad on seintega ühendatud. Määrus ei käsitle väliskeskkonna müra (fassaadil või õuealal nõuete täitmine ja mõõtmine), mis on reguleeritud keskkonnaministri 16. detsembri 2016. a määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“.

² <https://www.sm.ee/rahvastiku-tervise-arengukava-2020-2030>.

³ https://m.ciop.pl/CIOPPortalWAR/file/95674/2022111512226%26R_3_Article_Pawlaczyk_Review_OK.pdf.

⁴ <https://isvr.co.uk/wp-content/uploads/sites/422/2022/07/Lawton-ISVR-TR334.pdf>.

⁵ <https://ijomeh.eu/pdf-119850-52072?filename=52072.pdf>.

Sama põhimõte on kirjas lõike 3 punktis 4, mille kohaselt tuleb nõuetega arvestada müratekitavate tehnoseadmete ja -süsteemide paigaldamisel elamutesse, ühiskasutusega hoonetesse ja nende hoonete seinaga piirnevatesse hoonetesse. Tehnoseadmete ja -süsteemide omanikud peavad tagama selle, et norme elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ei ületataks.

Paragrahvis 2 kirjeldatakse müra normtasemete kohaldamise aluseid – arvestatakse ajavahemikku (päev/öö), müraallikat ja müra iseloomu (püsiv või muutuva tasemega). Müra normtasemete ajalises jaotuses on lähtutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2002/49/EÜ, mis on seotud keskkonnamüra hindamise ja kontrollimisega (EÜT L 189, 25.06.2002, lk 12–25), esitatud ajavahemikest – päevasest (7.00–23.00) ja öisest (23.00–7.00). Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitusel tuleb öise rahuliku une ajana tagada 8 tundi. Korrakaitseaduse (KorS) § 56 lõikes 2 sätestatud ajavahemikud on erinevad, sest ka käsitletud müraallikad ja müra hindamise meetodid on erinevad (KorS-i alusel hinnatakse mürahäiringut subjektiivselt, määruuse nõuetele vastavust saab hinnata objektiivse mõõtmisega). See lähenemisviis võimaldab eristada eri tüüpi müra mõju ja kohaldada sobivaid normtasemeid. Eelnimetatud müra direktiivis sätestatud ajavahemike järgimine on oluline teiste EL-i riikide keskkonnamüra hindamistulemuste võrdlemiseks.

Paragrahvis 3 määratakse kindlaks müra piirtasemed erinevatele müraallikatele: liiklus- ja tehnoseadmed ja -süsteemid. Teadaolevalt on liiklus- ja tööstusmüra õhusaaste järel kõige olulisem keskkonnast tulenev terviseprobleemide põhjustaja Euroopas. WHO hinnangul koguneb Euroopa rahvastiku peale ühes aastas vähemalt miljon mürast tingitud haigusaastat.⁶ Samuti on leitud seoseid teist tüüpi diabeedi ja rasvumise ning selliste vaimse tervise häiretega nagu depressioon ja ärevushäire. Tallinnas ja Tartus tehtud uuring tuvastas, et tugeva liikluse müra käes kannatab mõlemas linnas umbes 10% elanikkonnast ja liiga suure müraga puutub kokku pea pool elanikkonnast. Liikluse müra otseselt tingitud isheemilise südamehaiguse juhtumeid oli Tallinnas ligikaudu 120 ja Tartus 20. Hinnanguliselt kulub liikluse müra tingitud haiguste ravikuludeks Tallinnas umbes 125 miljonit eurot ja Tartus 26 miljonit eurot aastas.⁷

Kaitseks müra eest on vaja kehtestada piirid, et seda ohjata ja ennetada tervisekahjusid. Keskkonnaministri 16. detsembri 2016. a määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ on kehtestatud väliskeskkonna müra piir- ja sihtväärtused, käesoleva määrusega kehtestatakse siseruumide müra piirtasemed. Piirtasemed on esitatud määruse lisas 1 tabelitena ning need eristavad nõudeid alates määruse jõustumisest kuni 31. detsembrini 2026. a ehitusloa taotluse ja ehitisteatisega hoonetele ning uutele hoonetele, mille püstitamise ehitusloa taotlus või ehitusteatis on esitatud alates 01.01.2027. See võimaldab arvestada asjaoluga, et määruse jõustumise ja ülemineku aja vahel on piisav aeg, et nõuete rakendajad saaksid uute nõuetega arvestada ning juba koostamisel olevate hoonete projektid saab lõpuni viia sisuliselt eelmise määruse nõudeid arvetades. Eelnimetatud viimaste hoonete numbriliste piirtasemete aluseks on võetud määrus nr 42 ning uute hoonete projekteerimise ja ehitamise piirtasemete aluseks on võetud standardi EVS 842 uustöötuse lõppfaasis olev kavand.

Määruses nr 42 ja määruse lisas 1 kehtestatud müra piirtasemed lähtuvad WHO soovitustest^{8, 9} siseruumide müratasemetele, valdkondlikest standarditest ja Eesti tervist toetava elukeskkonna loomise põhimõttest. Piirtasemete määramisel on arvestatud ka majanduslikku ja ehitus-tehnilist teostatavust tänapäeval. Piirtasemed kehtestatakse elamutes ja hoolekandeametuse hoonetes elu- ja magamistubadel ehk seal, kus inimene puhkab ja magab.

Määrus ei käsitle elamute mitteametlikke ruume (nt eraldi köök, vannituba, WC, majapidamisruum jne), mille müra nõudeid on projekteerimisel soovitatav arvestada standardite (nt EVS 842, EVS 906 ja EVS-EN 16798-1) kohaselt. Eelnimetatud viimases sisekliimasüsteeme puudutavas standardis on

⁶ cdn.theconversation.com/static_files/files/2547/9789289002295-eng.pdf.

⁷ <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0013935121016200?via%3Dihub>.

⁸ WHO [Guidelines for community noise](#).

⁹ <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289053563>.

välja toodud ka erisused, mis puudutavad kasutaja poolt juhitavaid seadmeid (nt ventilatsioon) ja mida tuleks määruse normide rakendamisel koosmõjus arvestada. Ühe erisusena on määruse lisas 1 märgitud, et hoone tehnosüsteemide (sh ventilatsioonisüsteemide) müratasemete vastavust piirtasemetele hinnatakse nende süsteemide nominaalsel (arvutuslikul) õhuvooluhulgal. Kui hinnata müra, nt ventilatsioonisüsteemi maksimaalse võimaliku koormuse korral, võib see anda tegelikust kasutusest oluliselt teistsuguse tulemuse. Seetõttu on põhjendatud hinnata mürataset nominaalsel ehk arvutuslikul õhuvooluhulgal, mis kajastab projekteeritud ja pidevat töörežiimi. Selline lähenemine väldib üleliia konservatiivseid lahendusi, võimaldab kasutada energiatõhusaid reguleeritavaid süsteeme ning ühtlasi jätab kehtima tervisekaitseliselt olulise piiri igapäevase kasutuse jaoks. Määrus ei kehtesta nõudeid nende seadmete kohta, mida lõppkasutaja saab ise oma isiklikus elamu eluruumis (köögis, WC-s, vannitoas ja teistes tubades) juhtida (nt köögikubu, köögi või vannitoa segisti jm kasutaja poolt reguleeritavad seadmed). Eelnimetatud tingimus on sõnastatud määruse lisas 1. Säte ei kohaldu süsteemidele, mis töötavad pidevalt või korduvate tsüklitena (nt jahutusventilaatorid, soojuspumbad, ventilatsiooniagregaadid).

WHO suunised müra kohta siseruumides soovitavad näiteks, et:

- 1) magamistubadesse kostuv liikluse müra ei tohiks öösel ületada 30 dB (LpA,eq) ning maksimaalne müratase ei tohiks ületada 45 dB (LpA,max);
- 2) Öösel magamisel kostuv keskkonnamüra võiks jääda alla 30 dB (LpA, eq)
- 3) eluruumides, koolides ja lasteasutustes ei tohiks müratase häirida keskendumist, kuulmist ega kõnest arusaamist – soovitatav tase on 35 dB või vähem.

Määruse lisa 1 tabelites sätestatud liikluse müra ning tehnosüsteemide ja -seadmete müra piirtasemed on kooskõlas eelnimetatud WHO soovustega, arvestades samas praktikas saavutatavaid väärtusi olemasolevates ja uutes hoonetes. Piirtasemed on määratud nii, et need oleksid tervisekaitse seisukohast piisavad, kuid samal ajal ehituslikult ja kulude mõttes mõistlikult saavutatavad. Näiteks kehtivad rangemad piirtasemed uute hoonete puhul, kus on realistlik arvestada mürakaitsega projekteerimisetapis. Olemasolevatele hoonete (enne määruse jõustumist projekteeritud ja ehitatud) vastavuse hindamisel tuleb aluseks võtta mõnevõrra leebemad nõuded määrusest nr 42, sest tihti pole nendes rangemate piirtasemete tagamine ilma suurema ümberehitusega võimalik ja tagasiulatuvalt ei saa ka kehtestada rangemaid norme.

Lisaks on piirtasemeid sihipäraselt kohaldatud ainult hoonetele ja ruumidele, kus müra võib mõjutada inimese und, keskendumist või taastumist. See lähenemisviis tagab ka, et piirnormid kaitsevad kõige tundlikumaid sihtrühmi (lapsed, haiged, eakad, puudega inimesed). Piirtasemeid ei kohaldata näiteks büroo- või ärihoonetele, kus mürahäiring on samuti aktuaalne ja oluline teema lahendada, kuid seal tuleb lähtuda valdkonna standarditest (näiteks EVS 842, EVS 906 ja EVS-EN 16798-1).

Madalsageduslik müra tähendab müra, mille sagedus jääb vahemikku 20–200 hertsi (Hz). Selline müra võib olla inimesele häiriv, kuna see on tajutav vibreeriva või survetunde, mitte niivõrd valjususe kaudu. Madalsageduslik müra võib põhjustada väsimust, peavalu, keskendumisraskusi ja unehäireid isegi siis, kui helirõhutase jääb alla tavapärase piirtasemete. Määruse kohaselt loetakse madalsagedusliku müra piirtase ületatuks, kui 1/3 oktaavribades mõõdetud helirõhutase ületab määruse lisa 3 tabelis sätestatud väärtusi. Need sagedusribad (nt 10 Hz, 12.5 Hz, 16 Hz jne) võimaldavad müra hindamist täpsemalt kui laiemad 1/1 oktaavribad ja annavad realistlikuma pildi müra mõjust inimesele.

Sätte kohaselt ei rakendata kohe piirtaseme ületamisel müra vähendamise meetmeid, nagu tavalise müra puhul, vaid ületamise korral tuleb hinnata olukorda (kaebuste põhjendatus) määruse lisa 3 kohaselt ja alles siis kaaluda meetmete võtmist. Selline lähenemisviis võimaldab paindlikumalt hinnata olukordi, kus madalsageduslik müra ei pruugi küll ületada üldisi müranorme, kuid siiski häirib elanikke oluliselt. Võrreldes seni kehtinud määrusega madalsagedusliku müra piirtasemeid ei muudeta ja sisulisi muudatusi ei tehta.

Paragrahvi 4 kohaselt eeldatakse, et lisas 1 nimetatud liikluse müra, tehnosüsteemide ja -seadmete müra ning inimtegevusest põhjustatud olmemüra ehitises vastab nõuetele, kui uue elamu ja uue

ühiskondliku hoone ehitamisel on tagatud standardis EVS 842 esitatud ruumidevaheliste heliisolatsiooni ja müra nõuete täitmine ning olemasolevate ühiskondlike hoonete puhul siis, kui muudetakse selle piirde- ja tarindkonstruktsioone. Peatselt valmiva EVS 842 uustöötamise eesmärk on luua ehitistes paremad tingimused ja kvaliteet, millega kaasneb lõppkasutajate suurem rahulolu ning vähenevad võimalikud mürahäiringud. Standardis esitatud uued ehitusakustika indikaatorid ja nende normtasemed on eesmärgipõhised, loogilised ja arusaadavad, kasutatavad ehitiste projekteerimisel ning hiljem on võimalik nõudeid kontrollida mõõtmiste teel.

See standardi kavand käsitleb ruumide ja hoonetüüpide akustilist klassifitseerimist eesmärgiga hõlbustada ehitusprojekti osalevate osapoolte tööd akustiliselt kvaliteetsete ruumide saavutamiseks ja valikute tegemiseks, eriti ehitusprojekti varajases etapis. Süsteem jagab ruumid klassidesse A1, A2 ja A3, kus klassis A2 on esitatud minimaalsed akustilised nõuded uute hoonete projekteerimisel ja klass A1 võimaldab projekteerida rangemate akustiliste nõuetega hooned. Tehnoseadmete ja liikluse müra klassi A2 nõuded on kooskõlas käesolevas määruses sätestatud nõuetega. Klassi A3 saab kasutada vanade hoonete ja ruumide klassifitseerimiseks, kui nende omadusi on vaja kontrollida mõõtmistega. Klass A3 ei ole üldjuhul ette nähtud olemasolevate hoonete renoveerimiseks, välja arvatud eriolukorrad, kus klass A2 nõudeid ei ole võimalik või otstarbekas täita, näiteks ajutiste ehitiste korral, muinsuskaitse tingimuste tõttu või kui seda ei võimalda vanade hoonete arhitektuursed või insener-tehnilised lahendused. Vanade hoonete all mõistetakse standardi kavandi kohaselt hooned, mis on ehitatud enne 1945. aastat.

Piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmine määruse mõistes tähendab, et rekonstrueerimise käigus muudetakse ka ruumidevahelisi seinu, lagesid, põrandaid, mis peavad tagama piisava helikindluse, mis piirab naaberruumidest või väljast tuleva müra levikut. Olmemüra kaebused on püsiv teema nii uutes kui olemasolevates hoonetes (arvestades ka asjaolu, et aina enam töötavad inimesed kodukontoris). Terviseametile laekub kaebusi selle kohta, et tihti on ka uutes elamuhoonetes läbi kosta teiste inimeste tavapärasest jutuajamist ning ka olemasolevates või vanemates hoonetes teevad inimesed oma korterites remonti (nt tarindite ja põrandate vahetus) ja selle käigus muutub varem paigaldatud tõhusam heliisolatsioon kehvemaks ja tekivad kaebused. Teema ohjamiseks on vajalik õigusaktis välja tuua viide kehtivale standardile. Sisuliselt ei ole tegemist uue nõudega, sest ka seni kehtinud määruses on nõutud EPN 16.1 „Ehitiste heliisolatsiooninõuded. Kaitse müra eest“ järgimist, mis on sisuliselt sarnane praegu kehtiva standardiga EVS 842. Küll aga on uue standardi uuendamisel tehtud ajakohastusi ja täpsustusi võrreldes viidatud EPN-i ja veel kehtiva standardiga EVS 842:2003 (uue standardi loomise eesmärk polnud olemasolevate nõuete karmistamine, vaid normide täpsustamine erinevate ruumikombinatsioonide ja -tüüpide jaoks, arvestades tänapäevast reaalsust ning võimalust hooned klassifitseerida).

Olmemüra on näiteks inimeste omavaheline vestlus, muusika kuulamine, väiksed remonttööd jm inimegevusest lähtuv müra, mida ei ole võimalik normeerida arvuliselt selle kõikuva iseloomu tõttu. Küll aga võib olmemüra olla igapäevaseks häiringuks paljudele inimestele seoses halva või aegunud ehituskvaliteediga ning heliisolatsiooni parandamine aitab olmemüra vähendada.

Paragrahv 5 sätestatakse ultra- ja infraheli piirtasemed inimese tervise kaitseks, mis kehtivad ööpäev läbi (normide kehtestamist käesolevas määruses on põhjendatud § 1 juures). Ultraheli puhul (20–25 kHz) on piirtase 70 dB ja sagedustel üle 25 kHz 100 dB. Need sagedused jäävad kuulmisläve ülemisse ossa või sellest kõrgemale, ent võivad siiski organismile mõju avaldada (nt peavalud, rahutus, kuulmishäired). Infraheli puhul (alla 20 Hz) kasutatakse G-korrigeerimist, mis võtab arvesse inimese kuulmisvõimet madalatel sagedustel. Piirtase on 85 dB (LpG või LpG,eq,T). Eeldus on see, et mõõtmine tehakse vastavalt standardile EVS-ISO 7196, mis tagab tulemuste usaldusväärsuse.

Need nõuded ei laiene:

- 1) ultrahelile, mis levib kõvade pindade kaudu (nt ultraheliandurid konstruktsioonides);
- 2) ultrahelile, mis on kasutatav raviprotseduuridel (nt füsioteraapias);
- 3) looduslikule infrahelile, mille üle ei ole võimalik ega otstarbekas regulatiivselt kontrolli teha (nt tuul, torm, vulkaaniline aktiivsus).

Nõuded aitavad tagada, et tehnoloogiliste seadmete levik (nt kõrgresonants-seadmed) ei ohustaks elukeskkonna kvaliteeti ega inimeste heaolu isegi juhul, kui müra ei ole „kuuldav“ tavapärasel määral. Ultra- ja infraheli nõudeid rakendatakse ning neid mõõdetakse ainult põhjendatud juhtudel, näiteks kui tundliku hoone (nt elamu või ühiskasutusega hoone) läheduses asub või sinna planeeritakse potentsiaalne ultra- ja infraheli allikas, mis teadaolevalt põhjustab kõrgeid ultra- ja infraheli tasemeid.

Paragrahvis 6 sätestatakse müra mõõtmise ja hindamise kord ning viidatakse konkreetsetele standarditele, mille järgimisel eeldatakse mõõtmiste ja mõõteseadmete vastavust määruse nõuetele. Täpsustatakse ka mõõtmise teostava isiku akrediteeringu nõuet, kus on muu hulgas tingimus „kui see on tehniliselt teostatav“, sest infraheli puhul Eesti Akrediteerimiskeskuse andmetel ühelgi akrediteeritud katselaboril Eestis akrediteeringut praegu pole. Küll aga on infraheli mõõtmine aktuaalne teema (nt seoses tuuleparkidega) ja tulevikus võib see akrediteering tekkida. Täpsemad nõuded mõõtmistele, sealhulgas madalsagedusliku müra mõõtmisele tulenevad määruse lisadest 2 ja 3.

Lisas 1 sätestatakse liiklus- ja tehnoseadmete ja -süsteemide müra piirtasemed. Piirtasemed kehtestatakse lisade kohaselt elamutele, koolidele ja muudele õppeasutustele, lasteaedadele ja -hoidudele ja hoolekandenasutustele. Võrreldes varasemaga ei kehtestata määrusega enam norme majutasutustele, tervishoiuasutustele, büroo- ja haldushoonetele, spordirajatistele, kaubandus- ja teenindustevõtetele. Määrusega kehtestatakse normid üksnes neile hoonetele, kus viibitakse pidevalt (elamud) ja kus viibivad haavatavamad grupid (lapsed, haiged, eakad ja puudega inimesed). Eelnimetatud hoonetele, mis võrreldes seni kehtinud korraga määruse tekstist välja jäävad, kehtib jätkuvalt valdkondlik standard EVS 842 ja peagi valmiv standardi EVS 842 uustöötlus, milles on kavandatud liiklus- ja tehnoseadmete müra numbrilised väärtused klasside kaupa, mida on rangelt soovituslik planeerimisel, ehitamisel ja piirdekonstruktsioonide muutmisel järgida. Lisaks on tehnosüsteemide ja -seadmete müra käsitletud hoonete ventilatsiooni ja energiatõhususe standardites EVS 906¹⁰ ja EVS-EN 16798-1¹¹, millest eriosade projekteerijad ka lähtuvad, kuid need ei pruugi olla standardiga EVS 842 kooskõlas (kooskõla tuleb tekitada standardi töögruppide vahel kokkuleppeliselt ja lähtuda tuleks EVS 842 uustöötlustest, mille heakskiitmisel olev kavand on hetkel kõige värskem ja viimane teadmised). Täpsem selgitus lisaga kehtestatavate müra normtasemete kohta on leitav § 3 juures.

Lisas 2 sätestatakse helirõhutaseme mõõtmise ja hindamise meetodid ning viidatakse valdkondlikele standarditele, mis panevad paika mõõtmis- ja hindamistehnilised nüansid.

Lisas 3 sätestatakse madalsagedusliku müra hindamise kord.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega ega ole vastuolus ELi õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse kehtestamise aluseks oleva volitusnormi alusel kaasajastatakse senini siseruumide mürale kehtinud tervisekaitse nõuded ning kehtestatakse määruse uus redaktsioon. Paljud määruses nr 42 sätestatud nõuded kehtestatakse õiguselguse parandamise eesmärgil uuesti ning nende mõju ei hinnata. Uute nõuete eesmärk on paremini ohjata keskkonnamüra, vähendada haiguskoormust ja luua tervist toetav elukeskkond.

Määruses esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada mõju esinemist järgmistes valdkondades: sotsiaalne mõju, mõju majandusele, keskkonnale ja riigivalitsemisele. Mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud valdkondi nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju

¹⁰ <https://www.evs.ee/et/evs-906-2018>.

¹¹ <https://www.evs.ee/et/evs-en-16798-1-2019>.

avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Määruses esitatud muudatused ei mõjuta infotehnoloogia ja infoühiskonna mõjuvaldkonda, siseturvalisust, regionaalarengut ega riigikaitse ja välissuhete mõjuvaldkonda, mistõttu ei ole mõjusid nendes valdkondades hinnatud.

SOTSIAALNE MÕJU JA MÕJU MAJANDUSELE

Sihtrühm: kogu elanikkond, hoonete omanikud ja haldajad (sh korteriühistud), arendajad, projekteerijad, arhitektid, ehitajad ja akustikainsenerid (normide kavandamine, modelleerimine).

Alljärgnevalt on esitatud sihtrühmale avalduva sotsiaalse ja majandusliku mõju detailne kirjeldus ning peatüki lõpus koondhinnang inimesele ja ettevõtjatele.

Muudatus 1: normide fookus on edaspidi ainult elamutel, õppeasutustel, lasteaedadel ja -hoidudel ning hoolekandeesutustel.

Keskkonnamüra on potentsiaalselt mõjutatud kogu elanikkond. Määruse muudatus, mille kohaselt kehtestatakse müra normtasemed üksnes hoonetele, kus inimesed viibivad pidevalt ja kuuluvad müra suhtes haavatavasse sihtrühma (lapsed, eakad, haiged, puudega inimesed), aitab suunata õiguskaitset sinna, kus see on tervise seisukohast kõige olulisem.

Statistikaameti andmetel oli 2024. aastal üldhariduskoole 472, lasteaedu ja -hoidusid 528 ja huvikoole 849.¹² 2024. aasta lõpu seisuga oli Eestis asendus- ja perekodusid 39, üldhooldusteenust pakkus 180 ja erihoolekandeteenust 152 teenuseosutajat.¹³ 2021. aasta rahvaloenduse järgi elasid 29,3% Eesti elanikest eramajades ja 68,9% korterites, sealhulgas ridaelamutes ja paarismajades.¹⁴

Muudatus on kooskõlas WHO 2018. aasta soovitusel¹⁵, mille kohaselt tuleb eriliselt kaitsta magamis-, õppimis- ja taastumiseks kasutatavaid ruume, kuna liigne müra võib põhjustada häiritud und, keskendumisraskusi, ärevust ja laste arenguhäireid ning suurendada südame-veresoonkonnahaiguste riski pikaajalisel kokupuutel.

Määrusest jäetakse välja müra negatiivsetest mõjudest vähem puudutatud hoonetüübid (bürood, äri- ja kaubandushooned, majutusasutused jms). Selle tõttu ei vähene märgatavalt elanike kaitse, sest nendes hoonetes viibivad inimesed lühema aja või valikuliselt ja seal kehtib jätkuvalt standard EVS 842, mida ehitussektor projekteerimisel, ehitamisel ja ehitusjärelvalves arvestab. Terviseameti andmetel on määrusest väljajäetavate hoonete liikide kaebuste arv aastatel 2023–2025 olnud üsna marginaalne, keskmiselt 2,5% kõikidest mürakaebustest.¹⁶ Tegemist on üksikute kaebustega, peamiselt kinos, majutusasutustes ja laste mängukeskustes (liiga vali heli).

Seega on muudatusest mõjutatud lisaks elanikkonnale kõik reguleerimisalast väljajäetavate hoonete (büroohooned, äri- ja kaubanduskeskused, teenindusettevõtete pinnad, majutusasutused ja muud avaliku külastusega hooned, mis varem olid määruses nimetatud) omanikud, valdajad ja haldajad, samuti arendajad ja kinnisvaraarenduse ettevõtted, kes neid hooneid planeerivad või arendavad, ning projekteerijad ja ehitusettevõtted. Kuna nimetatud hoonetüüpidele ei kehtestata enam riiklikke siseruumide müra piiratasemeid ministri määruse tasandil, vaid eeldatakse standardile EVS 842 tuginemist hea ehitustava alusel, väheneb neil otsene regulatiivne ja halduskoormus (sh kohustus järgida eraldi numbrilisi piiratasemeid ja järelvalvemenetlusi) ning võivad väheneda ka tööjõukulud, mis seni kaasnesid normidele vastavuse tõendamisega.

¹² Statistikaamet, 2025. [Haridus | Statistikaamet](#).

¹³ Hoolekandestatistika 2025, Sotsiaalministeeriumi arvutused.

¹⁴ Statistikaamet, 2022. [Eluruumid ja eluruumidega hooned | Statistikaamet](#).

¹⁵ [Environmental noise guidelines for the European Region](#).

¹⁶ Terviseamet, 2025.

Muudatus 2: kehtestatakse mõneti rangemad müra normtasemeid uutele hoonetele ja viiakse need kooskõlla valdkondliku reguleeriva kaasaegse standardiga, mis aitab müra paremini ohjata.

Keskkonnamürast on potentsiaalselt mõjutatud kogu elanikkond. Määruse kohaselt kehtestatakse võrreldes eelmise määrusega rangemad müra piirtasemed uutele hoonetele, kus on tehniliselt ja majanduslikult võimalik tagada parem heliisolatsioon ja madalam müratase juba projekteerimisel. Olemasolevaid (enne määruse jõustumist projekteeritud ja ehitatud) hooneid hinnatakse nende projekteerimise ja ehitamise ajal kehtinud nõuete ning eelmise määruse normtasemetega kohaselt, mis on mõneti leebemad piirväärtused võrreldes uutega.

Määruse lisas 1 kehtestatud liikluse müra ja tehnoiseadmete müra piirtasemed uutele hoonetele viiakse kooskõlla peatselt valmiva Eesti standardi EVS 842 uustöötlustega, mis on ehitussektoris laialdaselt kasutusel. Standardis esitatud müratasemed kajastavad rahvusvahelist praktikat ja teaduspõhiseid soovitusi, mis arvestavad nii inimese tajutavat häirivust kui ka mõju tervisele ja heaolule.

Selle muudatuse mõju on positiivne, kuna:

- 1) määrukses sisalduvad numbrilised piirväärtused (lisa 1 tabelites 1 ja 2) muutuvad üheselt mõistetavaks ja kooskõlalisteks ehitusvaldkonna üldkasutatava standardiga EVS 842 (uustöötlus heakskiitmisel);
- 2) suurenevad võimalused elanike ja haavatavate gruppide õiguskaitseks, sest määrus sätestab siduvad piirväärtused (mitte pelgalt soovituslikud juhised);
- 3) tänapäevaste ja kohati karmimate normide rakendamine aitab veel paremini ennetada müra põhjustatud unehäireid, väsimust, keskendumisprobleeme ja stressi.

Kuna normtasemed on valitud standardi EVS 842 uustöötluste kavandi A2 klassi alusel, mis tasakaalustab terviseohutuse vajaduse ja ehituslikud võimalused, on tagatud ka proportsionaalsus ja teostatavus – uutele hoonetele kehtivad rangemad nõuded, olemasolevate hindamiseks on määruse eelmises versioonis mõeldud nõuded.

Määruse muudatus ei tekita uusi lisakulusid võrreldes praeguse praktikaga, kus standardit EVS 842 kasutatakse juba laialdaselt. Mis puudutab määrukses esitatud liikluse müra norme uutele hoonetele, siis on need kooskõlas standardiga EVS 842:2003 ning projekteerimisel on neid norme juba praegu kasutatud ja selle järgi ka hooneid ehitatud. Standardi uusversioonis nõudeid liikluse mürale põhimõtteliselt muudetud ei ole, mistõttu uutele hoonetele ehitiste maksumus suurendada ei tohiks. Samuti ei ole standardi uusversioonis nõudeid tehnoiseadmetele muudetud, v.a elamutes (30 dBA asemel 28 dBA LAeq). Konsulteerides akustikabüroodega (Akukon OÜ, Akustikainsener OÜ), on nad teostanud palju erinevate tehnosüsteemide müratasemetega mõõtmisi ning saadud tulemuste põhjal 28 dB väärtus köök-elutubades on saavutatav (tulemused enamasti olnud vahemikus 24–27 dB). Näitena on Soomes kehtestatud A1 (ehk kõrgendatud nõuete) klassile LAeq 24 dB ja A2 klassile (miinimumnõuded) LAeq 28 dB nii elu- kui ka magamistubades. Näitena on Saksamaal ja Norras elu- ja magamistubade tehnosüsteemide mürale kehtestatud (DIN 4109-1, VDI 4100) LAF,max,n ≤ 30 dB, mis on maksimaalne lubatav müratase ja tähendab, et püsiva mürataseme korral vastab see LAeq ≈ 28 dB väärtusele, mis on ka Eestis kavandatav miinimumnorm. See võib suurendada ehitusmaksumust selle võrra, et tuleb paigaldada rohkem mürasummuteid või valida vaiksemad seadmed. Lisatud mürasummutite maksumus jääb paarisaja euro vahemikku ning ei tohiks olla takistuseks, kui sundventilatsiooniga ruumides tagatakse inimeste elutegevuseks praegusega võrreldes veel paremad tingimused. Leevendavaks tingimuseks antakse määruse lisaga jahutuse kasutamisele erandid, ehk kui elu- või magamistuppa projekteeritakse jahutussüsteem, võivad lubatud müratasemed jahutussüsteemi töötamisel olla päevasel ajal kuni 2 dB võrra kõrgemad (ehk kuni 30 dB) ning kasutaja poolt ruumipõhiselt juhitava puhurkonvektor jahutussüsteemi (näiteks split ja multisplit süsteemid) puhul võivad elu- ja magamistoas lubatud müratasemed jahutussüsteemi töötamisel olla päevasel ajal kuni 7 dB võrra kõrgemad (ehk kuni 35 dB).

Jahutuse erandi eesmärk on tagada eeldused, et hoonetes oleks võimalik täita ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 11.12.2018 määrusest nr 63 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“ ning majandus- ja taristuministri 05.06.2015 määrusest nr 58 „Hoone energiatõhususe arvutamise meetodika“ tulenevat sisekliima miinimumnõuet, mille kohaselt tuleb eluruumides tagada suvine piirtemperatuur (26 °C koos 150 kraadtunni ületamisega). Samal ajal on eesmärk tagada, et jahutussüsteemide kasutamine ei tooks kaasa eluruumides liigset müra ega ohustaks inimeste tervist ja heaolu, vaid vastaks kehtestatud müratasemete ja sisekliima nõuetele.

30 dB on piir, millest alates ja üle tekivad keskmisel inimesel häiringud ja ebarahuldav akustiline elukeskkond, aga arvestades eelnimetatud energiatõhususe nõuetest tulenevat nn kohustusliku jahutuse ning kuumailmadega seotud vajadust ning kuumailma pigem ajutist iseloomu, on eelnimetatud kõrvalekalded põhjendatud (arvestades, et võimalik ületus on ajutine suvisel ajal ning tubade jahutamine toimub peamiselt päevasel ajal. Täiendava erandina jahutusele normi saavutamiseks on määruse lisas 1 sõnastatud, et jahutussüsteemide piirtasemetele vastavust hinnatakse nende süsteemide töötamisel projekteeritud jahutusvõimsusele vastavas töörežiimis, arvestamata samaaegset koosmõju teiste tehnosüsteemidega. Säte täiendab, et kui projekteeritud töörežiimi kohta puudub teave või see ei ole kontrollitav, hinnatakse piirtasemeid seadme maksimaalsel töörežiimil vastavalt standardile EVS-EN ISO 16032 või muule samaväärsele dokumendile.

Eelnimetatud sätte kohaselt hinnatakse jahutussüsteemide mürataset nende projekteeritud jahutusvõimsusele vastavas töörežiimis. See tähendab olukorda, kus süsteem töötab püsivas ja tüüpilises tööolukorras, mille käigus saavutatakse projekteeritud jahutusvõimsus ja mille müratase on selle töörežiimi piires maksimaalne.

See tagab, et mõõtmine ei toimuks olukorras, kus automaatrežiim või temperatuuri stabiliseerumine vähendab ventilaatori kiirust ja seetõttu ka tegelikku mürataset.

Käesoleva punkti eesmärk on tagada, et jahutussüsteemide müratasemete hindamine toimuks reaalselt kasutust kajastavatel, kuid kontrollitavatel tingimustel.

Kui projekteeritud töörežiimi kohta puudub teave või seda ei ole võimalik kontrollida (praktiliselt esinev väljakutse), hinnatakse mürataset seadme maksimaalsel töörežiimil vastavalt standardile EVS-EN ISO 16032, mis tagab ühtse ja objektiivselt hinnatava meetodika. Selline lähenemine motiveerib projekteerijaid ja seadmete tootjaid tagama, et projektis ja tootmistehases oleks kättesaadavad andmed seadmete töörežiimi ja müratasemete kohta. Sellega soodustatakse paremat projekteerimistava ja läbipaistvust, vähendades vajadust hinnata mürataset seadme maksimaalsel töörežiimil, mis võib anda konservatiivsema (rangema) tulemuse.

Selline lähenemine tagab ka, et elanike kodudesse ei paigaldata seadmeid, mille tavaline töö oleks oluliselt mürarikkam kui määruse lubatud piirtase, samas ei muutu nõuded ebaproportsionaalselt rangeks ega takista energiatõhususe määruse temperatuurinõuetest tulenevate puhurkonvektorite kasutust.

Eelnimetatud sättes (määruse lisa punkt 2.3) on esitatud ka teistest süsteemidest jahutussüsteemide eraldi hindamine. Elu- ja magamistubades on jahutuse vajadus üldiselt ajaliselt piiratud (peamiselt suvised kuumalained, päevane periood). Kui jahutuse mürataset hinnatakse koos kõigi teiste tehnosüsteemidega (ventilatsioon, küte jm), võib see viia ebaproportsionaalselt range nõudeni, mille reaalne täitmine võib majanduslikult ja tehniliselt keeruline olla. Jahutuse hindamine eraldiseisvalt annab rohkem võimalusi saavutada norm 30 dB (või kuni 35 dB kasutaja poolt ruumipõhiselt juhitava puhurkonvektori puhul). Tsentraalsetele ja ruumipõhistele jahutussüsteemidele antakse erandid, et leevendada kliimamuutustega tekkinud ja süvenevat olukorda, kus tuleb leida tasakaal akustilise keskkonna ja tervist toetava sisekliima (ruumitemperatuurid) vahel.

Kui mõni arendaja ei ole varem standardit EVS 842 järginud (kuigi see on olnud hea ehitustava osa), võib standardiga kooskõlastamise nõue tekitada hinnatõusu. Sellisel juhul ei ole tegemist

määrusest tuleneva uue lisakohustusega, vaid varasemate nõuete eiramise tagajärjel tekkiva korrigeerimisvajadusega.

Samuti peaks Eesti puitmoodulmajade tootjatele need lahendused juba tuttavad olema, sest suurem osa toodangust eksporditakse riikidesse, kus kehtivad samaväärsed või rangemad nõuded.

Muudatus mõjutab ka kõiki kinnisvaraarendajaid, projekteerijaid, arhitekte ja akustikainsenere, kes peavad arvestama mõneti rangemate normtasemetega uusehitiste puhul. Seega on ebasoovitavaks mõjuks üleminekuperioodil ajutine töömahu kasv, sest projekteerimisel ja kooskõlastamisel tuleb arvestada täiendavate menetlusaegade ja selgitustöö vajadusega. Menetluses olevaid projekte ei ole vaja muuta, kuna on ette nähtud üleminekuaeg (kuni 01.01.2027). Menetluses olevate projektide (määruse jõustumisest kuni 31.12.2026) hindamiseks on määruse lisas 1 tabelites 1 ja 2 toodud eraldi normid, mis vastavad sisuliselt eelmise määruse normidele (ehk ei muutu rangemaks). Töömahu kasv on hinnanguliselt mõõdukas ning esineb peamiselt üleminekuperioodil, kuid arvestades tänapäevast ehitustava ja projekteerimispraktikat, saavutatakse nõutavad normid sageli juba praegu.

Muudatus 3: müra vähendamiseks eeldatakse akustikastandardi (EVS 842 uustöötlus) heliisolatsiooni ja müra nõuete arvestamist, mistõttu on oodata olmemüra ja teiste müra liikide kaebuste vähenemist tulevikus ning vaiksemat elukeskkonda.

Muudatus mõjutab eelkõige elanikkonda, korteriühistuid ning elamute ja ühiskasutusega hoonete omanikke, aga ka arendajaid ja projekteerijaid.

Muudatuse eesmärk on tõhustada kaitset nii liiklusest, tehnosüsteemidest ja -seadmetest kui ka inimtegevusest tuleneva olmemüra vastu (nt naabrite jutuaajamine, televiisor, kodumasinad, remont jm). Määruses sätestatud tingimus puudutab uute elamute ja ühiskasutusega hoonete ehitamist ning olemasolevate ühiskasutusega hoonete rekonstrueerimist piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmise korral. See tähendab määruse kontekstis eelkõige vaheseinte, vahelagede ja põrandate muutmist, mitte aga väiksemaid rekonstrueerimistöid nagu akende vahetus. See tähendab, et kui eraisik hakkab tegema väiksemat remonti kodus, siis nõue ei rakendu, aga kui hakatakse täielikult renoveerima näiteks vana koolimaja (piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmisega), siis tuleks ka hoone heliisolatsiooni parandada ning eeldatakse, et heliisolatsioon on nõuetekohane, kui on järgitud standardis EVS 842 esitatud juhiseid.

Mõju on otseselt seotud inimeste elukeskkonna kvaliteediga, sest:

- 1) olmemüra on Eestis kasvav probleem, millega puutub kokku suur hulk elanikke, eriti korterelamutes ja tiheasustusega piirkondades, sealhulgas ka koolides;
- 2) kaebused Terviseametile on sagenenud¹⁷, sealhulgas uutes majades, kus heli levik seinte ja lagede kaudu häirib igapäevaelu;
- 3) aina rohkem on inimesi, kes töötavad kodukontoris, kus keskendumine ja rahulik keskkond on töövõimekuse ja vaimse tervise seisukohast hädavajalikud.

Määruses sätestatud viide standardile EVS 842 loob selge aluse akustiliste nõuete rakendamiseks projekteerimisel ning võimaldab objektiivset kontrolli mõõtmistega. Kuna tegemist pole uue nõudega, vaid seni kehtinud sätte ajakohastamisega, on muudatuse mõju proportsionaalne ja suunatud kvaliteedi parandamisele.

Määruse muudatus ei tekita uusi lisakulusid võrreldes praeguse praktikaga, kus standardit EVS 842 kasutatakse juba laialdaselt. Näiteks kui vahelae heliisolatsiooni parandamine maksab 100–120 €/m², tekib see kulu juhul, kui plaanitakse teha niikuinii suuremahulist rekonstrueerimist. Uued nõuded ei too seda kulu iseenesest juurde, vaid suunavad olemasolevaid töid kvaliteetsema tulemuseni. Heliisolatsiooni osas avaldub mõju eelkõige kergkonstruktsioonis vahelagedele, mille puhul lihtsamad lahendused ei pruugi tagada piisavat tulemust. See puudutab vaid elamuid,

¹⁷ Terviseamet, 2025.

eelkõige puitehitisi, mille osakaal Eestis on võrreldes kivist ja betoonist ehitistega väike (alla 5% rida- ja korterelamutest).

Mõju inimesele koondhinnang

Määrus keskendub haavatavatele sihtrühmadele (nt lapsed, eakad, haiged), mõjutab kogu elanikkonna elukeskkonna kvaliteeti ning aitab ennetada mürast tingitud terviseprobleeme. Rangemad piirtasemed uutes hoonetes parandavad pikaajaliselt inimeste und ja keskendumisvõimet ning parandavad elukvaliteeti, vähendades seeläbi pikas vaates ka tervishoiusüsteemi koormust. Mõju avaldumise sagedus on keskmine, sest inimesed puutuvad sisemüraga kokku regulaarselt, kuid mitte igapäevase probleemina. Ebasoovitavate mõjude risk on väike, kuna muudatused ei kehtesta uusi kohustusi olemasolevatele hoonetele ja arvestavad proportsionaalsuse põhimõtet. Sihtrühma suurus on väga suur, hõlmates sisuliselt kogu elanikest koosnevat kasutajaskonda korterelamutes ja ühiskasutusega hoonetes. Kokkuvõttes on mõju elanikkonnale oluline ja pikaajalise positiivse toimega.

Mõju ettevõtjatele koondhinnang

Mõju ehitus- ja arendussektorile on mõõdukas, sest määruuses viidatud standardid on juba praktikas kasutusel ning muudatused ei too kaasa uusi põhimõttelisi kohustusi. Kulude kasv võib tekkida vaid uusehituse või olemasolevate ühiskasutusega hoonete piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmise korral, näiteks vahelae heliisolatsiooni parandamisel (100–120 €/m²). Mõju on tuntavam kergkonstruktsiooniliste elamute puhul (nt puithooned), kuid nende osakaal on Eestis rida- ja korterelamutest vaid alla 5%. Eesti puitmoodulmajade tootjad täidavad juba praegu samaväärseid või rangemaid nõudeid välisturgudel (Soome, Rootsi, Norra, Saksamaa), seega on vajalikud tehnilised lahendused turul olemas.

Mõju avaldumise sagedus on keskmine, kuna normidega tuleb arvestada uusehituse ning piirde- ja tarindkonstruktsioonide muutmise rekonstrueerimise korral. Ebasoovitavate mõjude risk on väike, sest lisakulud tekivad vaid juhul, kui tehakse niikuinii suuremahulisi töid. Sihtrühma suurus on suur, hõlmates projekteerijaid, arendajaid, ehitajaid ja akustikainsenere.

Eestis on olemas piisavalt akustikamöötmiste pädevusega spetsialiste ja ettevõtteid (nt Akukon OY, Kajaja Acoustics OÜ, Terviseameti rahvatervise labor, Akustikainsener OÜ), mistõttu nõuete täitmiseks vajalik hindamisteenus on turul kättesaadav.

Kokkuvõttes on tegemist olulise mõjuga.

MÕJU RIIGIVALITSEMISELE

Sihtrühm: Terviseamet

Määruse muudatuste rakendumisel jääb Terviseametile riikliku järelevalve roll, kuid nõuete ajakohastamise tulemusena kaasneb asutusele kohustus kohandada järelevalveprotsessi vastavalt muutustele ning sellega kaasnevalt teha vastavad muudatused ka järelevalve infosüsteemis (vt ptk 5).

Määrusest väljajäetavate hoonete liikide suhtes (nt büroohooned, kaubanduspinnad, majutusasutused) ei pea asutus edaspidi järelevalvetoiminguid tegema, mistõttu võib sellega seondult eeldada kulude kokkuhoidu ühe kontrolli tegemisel umbes 150 euro¹⁸ ulatuses, kuid arvestades, et väljajäetavate hoonete liikide kaebuste arv aastatel 2023–2025 on olnud marginaalne (keskmiselt 2,5% kõikidest mürakaebustest¹⁹), siis olulist kulude kokkuhoidu ei teki. Samas väheneb nendes hoonetes järelevalve ja kaebuste käsitlemise halduskoormus.

¹⁸ [Terviseameti tasuliste tervisekaitseteenuste osutamise kord ja hinnakiri–Riigi Teataja](#).

¹⁹ Terviseamet, 2025.

Siduvate piirtasemete harmoneerimine standardiga EVS 842 lihtsustab järelevalveasutuste (Terviseamet; KOV-i tasandil ehitus- ja keskkonnaüksused) tööd: mõõtmistulemuste tõlgendamine ühtlustub, vaidluste arv võib väheneda ning menetlused muutuda kiiremaks ja selgemaks. Uute hoonete puhul, kus kehtestatakse rangemad müra normtasemed, võib Terviseametil ajutiselt suurenenud nõustamis- ja selgitustöö maht. Samuti võib üleminekuperioodil ajutiselt suurenenud esitatavate kaebuste arv, kuid seda leevendab järkjärguline kohaldumine ja selge kommunikatsioon.

Lisaks tugevdab määruses esitatud viide standardile EVS 842 võimalusi objektiivseks kontrolliks ja järelevalvemenetluse kvaliteediks, eriti olmemüra puhul, kus kaebused on sagenenud²⁰ ka uutes hoonetes.

Eelnevat arvestades on Terviseametile avaldub mõju hinnanguliselt väike ja ajutine.

Sihtrühm: KOV-id

KOV-ide valduses on hoonetüübid, mis määrusest välja jäävad (nt tervishoiuasutused), millega seoses väheneb halduskoormus, kuna kaob vajadus rakendada eraldi määrusest tulenevaid numbrilisi piirtasemeid.

Muudatused mõjutavad ka KOV-ide hallatavaid või rahastatavaid asutusi (nt koolid, lasteaiad- ja hoiud, hoolekandetasutused), kus uute hoonete planeerimisel või hoonete piirdekonstruktsioonide muutmise korral tuleb arvestada akustikanõuetega. Muudatused suurendavad vajadust projekteerimistingimuste täpsuse, ruumilahenduste ja standardite järgimise järele, eriti juhul kui KOV on ise tellija või hoone omanik.

Kokkuvõttes on muudatuste mõju KOV-idele väike kuni mõõdukas – teatud juhtudel väheneb halduskoormus, teiste puhul lisandub eeldus standardite arvestamiseks uutes või rekonstrueeritavates hoonetes. Muudatused ei too kaasa märkimisväärsed lisakulusid ega kohanemiskulusi.

KESKKONNAMÕJU

Sihtrühm: keskkond ja kaudselt kogu elanikkond

Muudatus: lubatavad müra normtasemed viiakse kooskõlla valdkonliku kaasaegse standardiga, mis aitab müra paremini ohjata.

Senised nõuded muutuvad mõnevõrra karmimaks uutele projekteeritavatele ja ka nendele hoonetele, mille piirdekonstruktsioone muudetakse. See tähendab, et ka planeerijad ja ehitajad on motiveeritud veel rohkem ja paremini tegelema väliskeskkonna müraga, st uute nõuete kohaselt planeerima ja nõudeid ehitusprojektides arvestama ehk näiteks väliskeskkonna müra tiheasustusaladel ja linnades vähendama (nt liikuvuse arendamise kaudu, mis vähendab autoliiklust, toetab jalgsi ja jalgrattaga käike ning ühistransporti, samuti müratõkkelahenduste kasutamine), mis omakorda vähendab keskkonna jalajälge (müra ja õhusaaste). Keskkonnamõju ulatus on kaudne, kuid suundumus on positiivne. Mõju avaldub pikaajaliselt ja eeldab, et määruse sisu jõuab järjepidevalt ka ruumiliste otsusteni.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamise täiendavaid tulusid ega püsikulusid riigiasutustele ei kaasne. Määruse ajakohastamisega seoses on vaja Terviseameti järelevalvesüsteemi MEIS muudatusteks ühekordse kuluna kokku 3750 eurot (IT-arendused). Neid vahendeid taotletakse MEIS õigusruumiga seotud seaduse muudatuste ettevalmistamise järel RES 2027–2030 raames.

²⁰ Terviseamet, 2025.

Heliisolatsiooninõuete rakendamisega tuleb nõuetele mittevastava hoone puhul arvestada vahelae või seinakonstruktsiooni parandamise maksumusega 100–120 €/m². Võrreldes seni kehtinud korraga ei ole tegemist oluliselt suurema kulutusega kui praegu rekonstrueerimisel ja heliisolatsiooni parandamisel tegema peaks.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Tartu Ülikoolile, Tallinna Tehnikaülikoolile, Eesti Arhitektide Liidule, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule, Eesti Kinnisvarafirmade Liidule, Eesti Planeerijate Ühingule, MTÜ-le Eesti Ehitusinseneride Liit, Eesti Kütte-Ventilatsiooniinseneride Ühendusele, Akustainsener OÜ-le, Akukon Eesti OÜ-le, Kajaja Acoustics OÜ-le ja FIE-le Linda Madalik.

Eelnõu kooskõlastas Kliimaministeerium märkustega arvestamisel. Märkusi esitasid veel Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskus, Tallinna Tehnikaülikool, Eesti Ehitusettevõtjate Liit, Eesti Kinnisvarafirmade Liit, Eesti Kütte-Ventilatsiooniinseneride Ühendus, Eesti Puitmajaliit MTÜ, Akukon Eesti OÜ, Kajaja Acoustics OÜ, Akustikainsener OÜ, FIE Linda Madalik ja MTÜ Kodanike Teadusalgatus Eesti. Märkustega arvestamise tabel on leitav seletuskirja lisana.